

15.10.2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa otsikon mukaisesta hallituksen esityksestä. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023; valvontalaki) tuli voimaan 1.1.2024. Laissa säädetään sekä julkisia että yksityisiä palveluntuottajia koskevasta rekisteröintimenettelystä, joka on edellytys sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamiselle. Lakimuutoksella mahdollistettaisiin yksityisten elinkeinonharjoittajien aloittaa toimintansa ennen lain mukaista rekisteröintipäätöstä vuoden 2026 loppuun saakka. Lisäksi lykättäisiin julkisten palveluntuottajien ja palveluyksiköiden rekisteröintiä koskevien säännösten voimaantuloa kahdella vuodella eli vuoteen 2028.

Muutokset ovat seurausta rekisteröintihakemusten käsittelyn ruuhkautumisesta valvontaviranomaisissa tämän vuoden aikana. Julkisten palveluntuottajien rekisteröintivelvoitteen lykkäämisen tavoitteena on mahdollistaa rekisteröintimenettelyn kehittäminen ja vakiinnuttaminen tilanteessa, jossa hakemusten käsittelyn on tarkoitus siirtyä vuoden 2026 alussa uudelle valtakunnalliselle Lupa- ja valvontavirastolle.

Valtiovarainministeriön lausunto

Esitetyt muutoksia voidaan pitää lähtökohtaisesti kannatettavina henkilöstön ja palvelujen saatavuuden turvaamiseksi.

Valvontalain mukaan hyvinvointialueiden palveluntuottajien ja palveluyksiköiden on oltava rekisteröityinä yksityisten palveluntuottajien tapaan Soteri-rekisterissä. Hallituksen esitysluonnoksen vaikutusarvioinnin mukaan lykkäys ei vaikuttaisi hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin taloutta koskeviin vaikutusarviointeihin, mutta ne siirtyisivät ajallisesti myöhemmäksi. Hyvinvointialueiden rekisteröintivelvoitteesta aiheutuva taloudellinen vaikutus, 13 milj. euroa vuodessa, toteutuisi vuoden 2026 sijasta vasta vuoden 2028 alusta lukien. Myös sairaaloiden ja vaativien sosiaalihuollon palveluyksiköiden ennakkotarkastuksista aiheutuva hallinnollinen rasite myöhentyisi kahdella vuodella.

Hyvinvointialueiden rahoitukseen on lisäksi valtion vuoden 2025 talousarvioesityksessä varattu valvontalain mukaisiin velvoitteisiin varautumiseen 2,6 milj. euroa. Myös nämä kustannukset siirtyvät myöhemmäksi.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle arvioitu lisätyö ja sen vaatima lisäresurssi (0,3 miljoonaa euroa vuosille 2026–2028) myöhentyisi niin ikään siten, että vaikutukset toteutuisivat vasta vuosina 2028–2030.

Edellä mainitut kustannusten ajoitusten muutokset voidaan esittää korjattavaksi vuosia 2026-2029 koskevan julkisen talouden suunnitelman ja valtiontalouden kehyspäätöksen valmistelun yhteydessä. Vuodelle 2025 kohdistuvat muutokset tulee esittää korjattavaksi talousarvion täydennysesityksen yhteydessä.

Rekisteröintihakemusten käsittely siirtyy uudelle valtakunnalliselle Lupa- ja valvontavirastolle vuonna 2026. Kyseessä on monitahoinen kokonaisuus, joka vaikuttaa mm. rekisteröinti- ja valvontatoiminnan voimavaroihin. Tästä syystä Valtiovarainministeriö toivoo vielä tulevansa kuulluksi asian jatkovalmistelun aikana, ennen esityksen eteenpäin viemistä.

Verotukseen liittyvät huomiot

Esitysluonnoksen säännöskohtaisten perustelujen mukaan tilapäisen sääntelyn nojalla tuotettuja terveystalouden palveluja pidettäisiin arvonlisäverolain (1501/1993, jäljempänä myös AVL) 35 §:n 1 momentin 1 kohdassa¹ tarkoitettuna yksityisen palveluntuottajan antamana terveystalouden palveluna, jonka myynnistä ei mainitun lain 34 §:n 1 momentin perusteella suoriteta veroa.

Arvonlisäverolain 35 §:n terveyden- ja sairaanhoidon määritelmä poikkeaa sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain terveystalouden määritelmästä. Verottomuuden edellytyksenä on, että palvelussa on sen tosiasiallisen luonteen ja sisällön perusteella kyse arvonlisäverolain 35 §:ssä määritellystä terveyden- ja sairaanhoitopalvelusta ja että kysymyksessä on pykälän 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua toimijaa antama hoito. Kummankin näistä edellytyksistä on täyttyvä.

Kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuiksi terveystalouden palveluiksi katsottavat palvelut eivät ole verovapaata terveyden- ja sairaanhoitoa. Esimerkiksi puhtaasti esteettiset hoidot eivät kuulu verovapautuksen soveltamisalaan, koska niiden osalta ei täyty arvonlisäverolain 35 §:n johtolauseessa asetettu palvelun luonnetta koskeva edellytys.

Esitysluonnoksessa ehdotettu muutos sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain 5 §:ään mahdollistaisi sen, että tilapäisen säännöksen soveltamisalaan kuuluvan yksityisen palveluntuottajan antamat terveystalouden palvelut voivat olla

¹ Arvonlisäverolain 35 §:ssä ei ole useita momenteja. Esitysluonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 18-19) oleva viittaus arvonlisäverolain 35 §:n 1 momentin 1 kohtaan on siten epätarkka. Säännösviittaus olisi perusteltua korjata siten, että viitattaisiin arvonlisäverolain 35 §:n 1 kohtaan.

verottomia heti rekisteröintiä koskevan hakemuksen tekemisen jälkeen ennen kuin valvontaviranomainen on tehnyt rekisteröintipäätöksen. Palvelut olisivat kuitenkin verottomia ainoastaan silloin, kun myös arvonlisäverolaissa säädetty palvelun luonnetta koskevat aineelliset edellytykset täyttyvät. Näin ollen tilapäisen säännöksen soveltamisalaan kuulumisen ja rekisteröintiä koskevan hakemuksen tekeminen eivät olisi yksistään riittävä osoitus verottomuuden edellytysten täyttymisestä, vastaavasti kuin rekisteröintiä koskeva päätös ei nykyiselläänkään yksin ole tae terveystalouden verottomuudesta.

Sosiaalihuoltolain mukaista tapahtuvasta palvelujen ja tavaroiden myynnistä ei suoriteta arvonlisäveroa (AVL 37 §). Esitysluonnoksessa ehdotettu sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain 5 §:ään tehtävä muutos mahdollistaisi sen, että tilapäisen säännöksen soveltamisalaan kuuluvan yksityisen palveluntuottajan suorittama sosiaalipalvelu voi olla veroton heti rekisteröintiä koskevan hakemuksen tekemisen jälkeen. Arvonlisäverolaissa säädetyn viranomaisen valvontaa koskevan edellytyksen voidaan katsoa täyttyvän edellä mainittujen sosiaalihuollon palveluntuottajien osalta.

Valtiosihteeri

kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö,

budjettipäällikkö

Mika Niemelä

VN/25273/2024-VM-28

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: